

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 1 galbenu cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonédia la Comitetulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectorii.

Nr. 14.

Brasiovu 15. Iuliu 1876.

Anulu IX.

Sumariu: Academi'a científica magiara dein Ungari'a. — Articii militari. (Continuare.) — Documente historice din 1848 et 1849 (Urmare). — Procesu verbale. — Publicarea baniloru incursi. — Despre burse, séu asia numite stipendie. — Bibliografia.

Academi'a científica magiara dein Ungari'a.

Noi amu mai avutu ocazioni si cause de ajunsu, cá se ne ocupamu de organisiatiunea si de lucrarile societatiei scientifique magiare, ce s'a fundatu pe la 1830. Credemu cá si asta-data facemu unu servitiu literatiloru nostrii carii nu cunoscú limb'a magiara, déca vomu scóte la loculú acesta unele momenté dein lucrarile siedintiei publice anuale a numitei académii scientifique, care fu deschisa de catra presedentele seu com. Melchioru Lonyai in 11. Iuniu a. c. cu mare solemnitate, in presentia unui publicu alesu, in care vedeai unu numeru frumósu de juni si femei.

Discúrsulu presedintelui c. Lonyai, cunoscutu si de altu-mentrea cá bunu oratoru, fusese elaboratu cu multa grija, si anume cu scopulu invederatu de a combate iudolenti'a, nepasarea de limb'a si literatur'a nationale, cumu si pessimismulu care se întende totu mai departe in diversele classe ale poporului magiaru, ilu recomandamu si noi mai virtosu romaniloru pessimisti si celoru indiferenti, indolenti, nepasatori, apoi si onorabilelu ministeriu din Bucuresci, fia acela de ori ce colóre ar' fi, mai alesu cá dn. Lonyai inea fusese cativa ani ministru si inca deintre cei mai renumiti; prin urmare vorbindu elu astadi cá omu eruditú, cá presedéntele académiei, dara nepotendu desbraca pe omulu politiceii, pe barbatulu de statu, in acésta calitate scie fórté bine, de ce mustra pe natiunea sa pentru indolentia catra limba, literatura, scientia, istoria, arte. In adeveru cá nu este usioru a decide care vorbesce aci, Lonyai omulu scientieloru, séu Lonyai barbatulu de statu. Discúrsulu seu este multu mai lungu, decatu se'lu potemu reproduce intregu in micutiile colonne ale acestei foi fórté modeste; ne vomu adopera se'i scotemu numai succulu si essenti'a.

Oratorulu presedente incepe cu memori'a membriloru repausati in decursulu anului academicu, carii au fostu siese, toți barbati eminenti, intre aceia Franciscu Deacu (de origine macedo-romanu); Franc. Toldi alias Schweder (de origine swabu din Bud'a), care fu pentru magiari ce fusese Ioanu Eliadu cá regeneratoru alu limbei pentru Romani'a; br. Sigis-

mundu Kemény, din cunoscut'a familia transilvana pe care presedentele ilu incarca de laude bine meritare cá pe unu mare patriotu, scriitoriu fecundu, publicistu renumitu, carele cu totu curagiulu pareriloru sale nici-odata n'au alunecatu la personalitati; afla inse cá de si Kemény inbarbatá neinctatu pe natiunea magiara, totusi elu pentru sine, in fundulu sufletului seu era unulu din cei mai mari pessimisti, carele vedea venitoriulu natiunei fórté intunecatu, si acésta nu din cauza, cá dóra elu in anii junetiei sale si-ar fi facutu illusiuni, ci pentru-cá se indoiá multu despre facultatile si poterile spirituali ale poporului magiaru de a poté ajunge vre-odata acolo unde se afla popórale cele civilisate si de a se tiené vre-odata la acea inaltime. Kemény dicea: „pe terrenulu negatiunei suntemu tari; in libertate nu suntemu activi, nu intielepti si prevedietori, si anume de literatur'a propria nu ne interessamu, nu o scimu pretiul*^{*)}. Dela Kemény oratorulu trece la repaus. c. Dominicu Teleki senioru, totu ardelénu si totu de origine din romani, despre care dice, cá numele lui cá si alu comitelui Ios. Teleki este scrisu cu litere de auru in istoria académiei, cá-ci acesti doi barbati au sacrificatu fórté multu pentru infintiarea si prosperarea ei cu pung'a si cu mintea**). Urmédia rep. c. Ioanu Waldstein, germanu de nationalitate, inse mare patriotu, care lucruse multu alaturea cu c. Stefanu Szécheny etc.

Dandu c. Lonyai onórea cuvenita acelorú membrii de curendu repausati afla, cá pre catu au lucratu aceia alaturea cu alti cotimpurani ai loru cá Széchenyi, Oetves, Kölesey, Vörösmarti, Berzsényi, Bajza, Kisfaludi, apoi Arany, Petöfi (de origine serbu si romanu, fiulu lui Peteu), atatu pe terrenulu literaturei, catu si pe alu politiceii, aceea se póte considera nu cá epoc'a decadentiei, ci mai virtosu a inaltiarei si a des-

^{)} Pessimisti cá Kemény avemu si noi cativa. Bietulu Kemény dupa ce lucruse neinctatu vreo treidieci de ani, mai pe urma torturatu de ideile sale fixe, de pessimismulu seu, isi perdú mintile cu totulu si cadíu in nesimtire totala de totu ce se intempla impregiurulu seu.

**^{*)} Com. Ios. Teleki, fostu gubernatoru alu Transilvaniei, auctorulu istoriei Corviniloru, intre altele donase tota bibliotec'a sa cea scumpa académiei ungresci.

voltarei de poterile junetiei vigoróse; adaoge inse cu multa dorere, cã comparandu elu acea epoca trecuta cu cea presenta, are totu dreptulu se intrebe, nu cumu-va natiunea magiara a intratu in epoc'a decadentiei*).

Inbetranimu óre, séu cã natiunea se afla in un'a din acelea epoce de apathia, in care au mai cadiutu si alte popóra, candu adeca sementi'a, fia ea ori-catu de buna, cade pe pétra stérpa, candu in midioloculu lupteloru oppuse schintei'a datatória de viétia se stinge? Astadi natiunea (magiara) are mai multi barbati eminenti si laboriosi decatu in trecutu, dara devotamentulu si tóta activitatea loru nu mai producu aceleasi efecte si nu strabatu in natiune cá mai inainte.

De aci incolo presiedentele academiei, uitandu óresi-cumu pe ce scaunu siede, se abate pe terrenulu politiceii, vorbesce despre marea resistentia passiva oppusa de catra magiari absolutismului austriacu, de calculele loru politice insocite de prudenti'a, precautiunea, perseveranti'a intieptului Deacu, care tóte avura rezultatele cele mai stralucite, cã-ci absolutismulu austriacu fu departatu, independenti'a recastigata, poterile nationali concentrate tocma la tempu, la oca-siunea cea mai buna, in catu acuma natiunea potea lucra in deplina libertate pentru desvoltarea si venitoriulu seu; ea inse, in locu de a merge inainte totu cu prudentia, o luã la fuga, alergandu fara planu si fóra scopu, facundu si illusiuni desierte despre poterile proprii, in care acum se vede insielata, dein care cauza dn. presiedente se teme, cã pentru natiunea sa nu va mai veni epoc'a fericita precumu a fostu cea dela 1867 incóce.

Dupa acestea mustrari politice c. Lonyay in-frunta de nou pe poporulu magiaru pentru indifferenti'a sa catra operele barbatiloru renumiti ai natiunei, si aduce unu exemplu in adeveru batetoriu la ochi. Heredii comitelui Stef. Széchenyi facura de vendiare tóte operele elaborate de acesta in cursu de ani treidieci, cu unu pretiu numai de 20 mii fiorini, si inbiara cu ele pe natiune chiaru prin c. Lonyay, cá se le cumpere dein una collecta nationale. Dupa nenumerate publicatiuni si provocari inpartite de exc. sa in tóta tíer'a, ce credeti DV. cã s'au adunatu? Abia sum'a diumetate! Si pe cine credeti cã stã in fruntea acelei collecte? Unu macedo-valachu anume br. Simionu Sina, si inca cu a trei'a parte nume-rata in dio'a in care fu provocatu, éra la alu doilea locu casin'a nationale magiara dein BPestea cu a cincea parte, in memori'a fundatorului seu. Incolo indolentia generale, care supara fórté pe illustrulu comite, de aceea o si condamna in termini destulu de apasati, in catu ti s'ar parea cã 'iar fi inprumutatu dela cei mai desperati pessimisti hypochondriaci ai romaniloru.

*) Lucru singulariu, unu comite Lonyay se enuntie una sententia fatale cá acésta, in acelasu timpu, in care unii romani scurtu vedietori ii tienu la culmea poterei. Red.

Dupa presiedente veni la tribuna secretariulu generale Ioanu Arany cu raportu lungu si destulu de secu pentru publiculu celu mare si superficiale, dara cu atatu mai interesante pentru barbatii scientieloru. Dein acelu raportu aflamu intre altele cã:

In academi'a magiara s'au tienutu preste anu 29 siedintie de sectiuni si 17 siedintie comune. Commisiunea sa filologica a terminatu abia (dupa atati ani de studiu intensu si de dispute fora numeru) operatulu seu coprindietoriu de regulele orthographice ale limbei magiare, inse si astadata numai asia, cã membrii commissiunei s'au desbinatu asupra unoru cestiuni de principiu in maioritate si minoritate, dupa care minoritatea protestandu asupra proiectului maioritatiei, a depusu pe més'a academiei unu contraproiectu alu seu. Si acésta desbinare se intemplã la magiari dupace regulele orthographice se discuta si studiédia de patrudieci si siese de ani in sinulu academiei si intre toti literatii loru. Recomendamu casulu acesta spre luare in consideratiune acelor literati romani, carii pretendu cu inpatientia febrile, cá orthografi'a limbei nóstre se fia regulata si unificata intr'una singura generatiune scurta, precumu nu s'a mai intemplatu nici-odata, la nici unu poporu civilisatu.

Annaliile academiei s'au inmultitu pana la fasc. II. et III. dein alu 12-lea volumu. Din monumentele limbei magiare se tiparesce alu III lea tomu. Lucrarile preparative pentru unu dictionariu historicu alu limbei magiare s'au terminatu, si acumu incepe redactarea loru. Comissiunea historica continua cu mare diligentia lucrarile sale incepute dein anii trecuti. Mai de curendu s'a publicatu biografi'a principelui Francisca Rákoczy II., cumu si Monumenta Hungariae archeologica Part. II. dein vol. II., éra cu alte publicatiuni archeologice au ajunsu la vol. X. S'au intreprinsu caletorii in interessulu scientieloru mathematice si naturali. S'au facutu studie magnetice in Transilvani'a.

De doi ani incóce academi'a institui una comisiune, alu carei scopu este: editiunea de carti populare eftine, prin formarea unui consortiu de patroni si abonati. Aci academi'a avu consolatiunea cá se védia 1209 pana la 1476 participanti, si cá pentru unele carti dein cele tiparite se se céra editiunea a dou'a. Se publica multe monographii historice originali. Cól'a tiparita se vende numai cu 5 cruceri.

Dupa secretariu urmã archeologulu Ioanu Romer, carele dissertã despre multu laudat'a bibliotheca a regelui Mateiu Corvintu, care mai tardiu fusese devastata si inca precumu se credea, prin turci, acumu inse ese la lumina, cá dein acea bibliotheca si dein pretiésele sale manuscripte au inceputu a da si a fura sub junele Ludovicu II. chiaru ungurenii inainte de catastrofa dela Mohaci (1526, éra sub turci semena fórté cá, acea bibliotheca a fostu crutiata preste asteptare asia, in catu dupa reocuparea Budei sub imperatulu Leopoldu I. austriacii au avutu ce se in-

carce de acolo pe cara si se transporte la Viena dupa datin'a lor, cumu au facutu si in Transilvania si pe airea, pentru-cà ei au sciutu se pretiuésca lucrari si monumente ale culturai si civilizatiunei neasemenatu mai bene decatu ungurenii. De altumentrea dn. Romer tiene, cà cifr'a de 50 mii volume dein care s'a disu cà ar fi constatu bibliothec'a regelui Mateiu, ar fi prea fabulósá, si cà densulu o reduce numai la 5 mii; mai alesu candu se scie prea bene, cà in secul. alu 15-lea cartile mai era inca nespusu de scumpe si fórté greu de a le castiga asia, incatu de ex. capitulele canoniciloru pe la care se conservá si actele publice ale tierei in archive, déca avea cate 200 séu 250 de carti, se dicea cà au bibliotece de cele mari, candu in dilele nóstre bibliotece mari se numescu numai acelea ce numera cate 50 mii pana la 250 mii volume, éra cate 4 séu 5 mii cate avuse regele Mateiu, astadi au destui ómeni particulari, inca si pana 10—20 mii. Cu tóte acestea, bibliotec'a lui Mateiu a fostu in acea epoca una dein cele mai mari, mai scumpe si mai rare.

Cu acestea siedenti'a publica se inchise.

Articlii militari.

(Urmare.)

PARTEA I.

Servitiulu guardeloru mari si alu patruleloru.

§ I. Avant-posturi si garde-mari in genere.

Scopulu loru.

Avant-posturi se numescu subimpartirile asiediate in partea despre inamicu, pentru a feri de surprindere trupele ce se afla in repausu, ele cauta se descopere apropierea inamicului catu se póte mai din vreme; ilu oprescu candu se ivesce, atatu timpu pana ce trupele asiediate in tabara, bivuacu séu cantonamentu, s'au pusu in positie de a potea combate; afara de acést'a avant-posturile suntu datóre a aduna sciri despre inamicu, a explora (a iscodi, a spiona) positiile ce elu ocupa, si a-lu observa.

In servitiulu avant-posturiloru se intrebuintiéza cu preferintia trupe usióre. Intanteri'a pe catu se póte pe terenurile accidentale, taiate prin riuri séu mocirle, séu acoperite cu paduri, déluri si sate, si in timpulu noptii; ér' cavaleri'a, in timpulu dilei pe terenurile siese.

Trupele insarcinate cu serviciulu de avant-posturi pentru o di séu pentru o nópte, séu chiar' si pentru 24 óre, se punu sub ordinile unui comandantu specialu, numitu comandantulu avant-posturiloru.

Comandantulu avant-posturiloru, dupa natur'a terenului ce trebuie a padi, imparte avant-posturile in garde-mari, in pichetu, si opresce corpulu principale alu avant-posturiloru, care trebuie se remana intrunitu ocupandu o positie corespundietóre.

Fia-care guarda-mare ocupa o zona de terenu

pe care trebuie se o padiésca; acestei zone se determina limitele, in care inamiculu trebuie se observatu*).

Pichetele suntu destinate a da ajutoriu guardeloru mari in casu de trebuintia.

Guard'a-mare de infanterie isi asigura positi'a sa prin sentinele inaintate si prin trimiterea de patrule. Sentinelele inaintate ale gardei-mari suntu indoite (doi ómeni la unu locu), sentinel'a dela arme inuse este simpla (unu omu).

Se numese lantiu séu lini'a sentinelorulu unu síru de sentinele indoite, a uneia séu a mai multor garde mari, mai multu séu mai pucinu legate intre ele.

Se numescu posturi de sub-oficieri acelea ce ocupa puncte favorabile inaintea liniei sentinelorulu, séu in flancurile ei, ele se instalédia séu cá guardemici, séu cá patrule stabile, adeca: care, mantienendu-se in punctele ce ocupa, se padiescu prin sentinele volante (miscatóre).

*) Nota. Cea mai potrivita fortia a unei garde-mari este dela 30—40 ómeni, impartindu-se in chipulu urmatoriu:

3 séu 4 sentinele indoite	18 ómeni	24 ómeni
1 sentinela la arme	3	3
Pentru patrule	8	10
Sub-oficieri	2	3
Cornisti	1	1
Totalu 32		41

Guardele mari de o astu-feliu de fortia potu padi o zona de terenu de 1000—1200 pasi.

Franci'a, Austri'a, Itali'a si Belgi'a intrebuintiéza urmatoriu sistem:

Lini'a sentinelorulu este data de garde mici séu posturi inaintate, comandate de sub-oficieri, in urm'a lor se afla gardele mari, si in urm'a acestor'a corpulu principale alu avant-posturiloru.

La asediulu santiuriloru Düppel, in campani'a Austriaciloru si Prusieniloru contra Danediloru, chiar' si Prusienii au intrebuintiatu desu acestu sistem, mai cu séma nóptea. (Kaiser pagina 45 si 63).

Francesii si Austriacii mai intrebuintiéza inca si unu altu sistem, adeca sistemulu de asigurare prin mici grupe (Patrule stabile):

La acestu sistem, paz'a, in locu se se face prin unu lantiu de sentinele, se face prin unu lantiu de grupe compuse din cate unu sub-oficieru si 4 séu 6 soldati; departate fiindu un'a de alta dela 400—500 pasi.

Fia-care grupa intretiene la 20—30 pasi inaintea sa o sentinela simpla, éra unu omu din grupa patruléza spre grup'a vecina; pe data ce s'au intorsu omulu ce au patrulatu spre esemplu spre grup'a din drépt'a, pléca unu altulu spre grup'a din stang'a, si astu-feliu patrularea urmédia neintreruptu, mai cu séma nóptea, éru candu este timpulu reu, cétia séu unu terenu greu de priveghiatu, chiar' si diu'a.

Sentinel'a simpla dinaintea grupei are a observa aceeasi conduita cá sentinel'a indoita din lantiu, éru grup'a insasi, conduit'a préscrisa pentru grup'a de esaminare.

In urm'a grupelor se afla gardele mari si in urm'a acestor'a, corpulu principale alu avant-posturiloru:

Grupele se schimba dupa ce au functionatu 4—6 óre, séu celu multu dupa 12 óre.

(Tactic'a celoru trei arme de Waldstaetten Viena, 1867 pagin'a 262).

Pentru aperiarea sentinelor mai departate contr'a atacurilor si hartiurilor inamice se forméza (intocmesce) din schimbulu acestei sentinele unu postu sub-oficerescu, care se asiédia in urm'a sentinelei la unu locu corespundietoriu.

Atatu gardele mari catu si posturile sub-oficeresci suntu numerotate dela drépt'a la stang'a, séu se distingu dupa numele siefului ce le comanda, séu in fine pórt'a numele locului ce ocupa, de exemplu:

Guarda-mare Nr. 2., séu guarda mare a sublocot. N. N., séu guarda mare din loculu cutare (Podu etc.)

Daca lini'a sentinelor nu se sprigina pe obstacole mari naturale, cumu: riuri, balti, munti, etc., care nu se potu trece de inamicu, trupele tábaruite, mai cu séma in tiér'a inamica, trebuie se se incongiure de tóte partile cu avant-posturi.

Forti'a aproximativa o avant-posturiloru consta din $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ din efectivulu avant-gardei la inaintare, séu alu arier-gardei la retragere: a se vedea Tabel'a urmatóre:

TABELA

De forti'a si departarea aproximativa a avant-posturiloru.

TRUPA	AVANT-POSTURI								
	Partea de trupa ce trebuie a detasia	Numerulu si numirea posturiloru ce trebuie a furnisa			Departarea la care se afla dela trupa (grosu)				
		Corp. princip. alu avant-posturiloru.	Pichete	Guarde-mari	Corp. princip. alu avant-posturiloru	Pichetele	Guarde-mari	Lini'a sentinelor	
Unu Batalionu*)	1 Com.		1	2—3		1000	2000	2400	
Unu Regimentu	2		2	4		1000	2000	2400	
O Brigada séu Divisie	1 Bat. **)		1	2—3	4—6	3000	4000	4000	6000

Distantiele aratate mai susu in pasi, nu suntu fixe, ele variadia dupa configuratiunea terenului, timpulu dilei si apropierea inamicului; totu astu-feliu variadia si forti'a trupelor hotarite pentru avant-posturi.

Pentru grabnica transmitere a raporturiloru, trebuie, déca se póte, a atasia guardelor mari si pichetelor cativa calareti.

Trupele ce nu au corpu principale alu avant-posturiloru, trebuie se hotarasca o parte de trupa, care va fi astu-feliu gata, cá in totu momentulu se póta dá grabnicu ajutoriu avant-posturiloru, candu acestea ar' fi atacate.

*) Partile de trupa mai mici decatu unu batalionu se asiguréa dupa mesur'a fortiei lor, prin garde mari, posturi sub-oficeresci inaintate, séu sentinele indoite.

**) La Divisiune avant-posturile se compunu din cate trele arme, si se potu intrebuintia pana la 2 Batalióne.

§ 2. Condui'a ómeniloru din avant-posturi.

Totu soldatulu din avant-posturi trebuie se aiba arm'a si cartusiele in buna stare, se cunósca positi'a trupelor ce acopere, directi'a din care se astépta inamiculu si a drumuriloru ce duce la cele mai apropiate sub-impartiri ale armatei, se'si dea silinti'a cá se afle si se tiena minte numele satelor de prin pregiuru, alu deluriloru si ori càrui altu accidentu alu terenului ce are óre-care insemnate.

Soldatulu trebuie se cunósca numele comandantulu avant-posturiloru, precumu si alu celorlalti comandanti, sub alu caroru ordinu specialu se afla in timpulu servitiului; soldatulu ce face parte dintr'o guarda mare, trebuie se cunósca numele siefului ei, loculu unde este asediata guard'a si cum ea este impartita.

Totu astu-feliu fia-care soldatu, candu guard'a merge la loculu destinatu, trebuie se'si insemnedie directi'a si conformati'a drumuriloru ce duc la acelu locu, precumu si deosebitele semne ce s'aru afla pe acele drumuri, adeca: poduri, case, indicátore de drumuri, stalpi chilometrici, etc., pentru cá mai tardiu, candu va fi trimisu cu vre-unu raportu séu alte in-sarcinari, se fia in stare chiaru prin intunecucu si in celu mai scurtu timp se ajunga la destinatie.

Soldatulu trebuie inca se cunósca loculu séu celu pucinu directi'a, unde suntu asediate pichetele si gardele mari vecine.

Dupa ce guard'a mare a ajunsu pe terenulu ce are se ocupe, siefulu seu pornesce indata cu o parte din ómeni inainte, pentru a asedia sentinelele.

In lips'a sa restulu gardei mari sta intrunitu sub arme cam la 400 pasi in urm'a liniei ce trebuie ocupata de sentinele, in linistea cea mai mare, fara cá ómenii se vorbésca, avendu cea mai mare bagare de séma la ceea ce s'aru potea intempla pe lini'a sentinelor, prin surprinderile inamicului, si se fia gat'a de lupta in tótu momentulu.

Dupa asediarea sentinelor si dupa intórcerea primelor patrul trimise se formédia piramide; tóta guard'a séu o parte din ómeni lapada ranitiele (dupa cumu se va regula de comandantulu avant-posturiloru).

Soldatulu trebuie se aiba raniti'a la indemana, si nu este permisu nimenui a se departa prea multu de arme, asemenea ordinele siefului de guarda, trebuie observate cu strictetia.

Comandantulu avant-posturiloru va da in totu déun'a ordinu, déca impregiurarile permitu séu nu a aprinde focuri.

Ómenii din gardele mari trebuie se padiésca liniscea cea mai mare, le este opritu a vorbi tare; candu se audu sgomote neobicinuite séu detunaturi de arme pe lini'a sentinelor, ómenii se duc repede la arme si astépta comand'a de desfaceti piramidele!

In casu de alarma totu omulu 'si ia arm'a catu se póte de ingraba.

Déca se permite unei parti din ómeni se dórma, atunci partea ce padiesce trebuie se fia cu indoita bagare de séma.

Omenii ce trebuie se intre de sentinela, trebuie cá catu-va timpu inainte de or'a schimbarii se puna ranitiile, spre a fi gat'a de plecarea indata ce s'au datu ordinu.

La guard'a mare armele se asiédia pe schimburi deosebite, éru ale ómeniloru patruleloru se punu deosebitu de ale schimburiloru.

(§ 3 vedi'lu in carte).

§ 4. Dispositii in privint'a intrarei si esirei prin lini'a sentineleloru.

In genere trebuie a se observa urmatóriele dispositiuni.

A. Pentru servitiulu de di.

Sentinelele lasa liberu se intre si se iésa:

1. Pe comandantii directi ai avant-posturiloru (comandantele avant-posturiloru si comandantulu guardei-mari).

2. Pe siefii directi imediati, adeca: pe cei ce i cunosce personalu dela comandantele companiei, pana la comandantele generalu supremu.

3. Comendile (patrulele etc.) cunoscute dela guardele-mari, din care face parte, ér' pe toti ceilalti i trimite la acea sentinela indoita, in urm'a careia se se afla grup'a séu trup'a de esaminare a guardei-mari; in casu de trebuint'a unu omu din sentinela escórtédia persón'a séu comendile pana la sentinel'a vecina.

Sentinel'a de dinaintea grupei de esaminare opresce pe cei sositi la distantia de 100 pasi prin strigatulu Stai! si anuntia pe siefulu grupei de esaminare.

Sentinel'a nu permite nimenui a esi prin linia, decatu dupa ce au fostu anuntiatu printr'unu omu dela guard'a-mare; ori cine se presenta singuru, se trimite inapoi la guard'a-mare.

B. Pentru servitiulu de nópte.

De cum inserédia pana la resaritulú sórelui, orice persóna ce se apropie pe din laintru ori pe din afara, este oprita de sentinela, care ia la mana, prin strigatulu: Stai! cine e! in acestu timpu celalaltu omu ea gatiti!

Déca opriti i arata cá suntu militari, sentinel'a striga din nou Unu omu inainte! si candu acesta s'a apropiatu de 10 pasi, sentinel'a striga stai! responsulu!; déca responsulu este esactu, sentinel'a da contra-responsulu si apoi dice: apropiete! dupa ce omulu s'au apropiatu la trei pana la patru pasi, sentinel'a striga Stai! Parola!*)

*) Nota. Responsulu si contra-responsulu, suntu doue vorbe usioru de pronuntiatu, S. E. responsulu arm'a, contra-responsulu arcu; responsulu tunica, contra-responsulu téca etc. Parol'a este numele unui orasiu séu cetati, s. e. Bucuresci, Iassi, Craiova, etc., si serva in timpulu noptiei cá semnu

Pe data ce responsulu si parol'a au fostu recunoscute de bune, urmédia intocmai cum s'au precisu pentru servitiulu de di, adeca: sentinelele indoite lasa se tréca:

1. Pe comandantulu avant-posturiloru si alu guardei mare.

2. Pe superiorii directiei cunoscuti sentineleloru.

3. Comendile, patrulele, etc., ale guardei mari; tóte celalalte persóne se tramitu la sentinela, in urm'a careia se afla grup'a de esaminare.

Acésta sentinela i opresce si insciintiédia pe siefulu grupei de esaminare, cei opriti trebuie se as-tepte la 100 pasi departe de sentinela.

Comandantiloru si superioriloru aratati la Nr. 1 si 2 precumu si comendiloru etc.; dupa ce li s'au cerutu responsulu si parol'a, sentinel'a le dice: poteti trece!

Patruleloru guardei-mari, din care sentinel'a face parte le striga:

Patrula treei!

Schimburiloru:

Se póte schimba!

Cine nu se opresce nici la a dou'a strigare séu cine da responsulu si parol'a falsa, va fi privitu cá inamicu si sentinel'a trage focu in elu.

Persónele civile ce voiescu a esi prin lini'a sentineleloru, trebuie se aiba permisiunea siefului de guarda si in casu de a obtiené acésta permisiune, siefulu guardei-mari, trebuie se le dea unu omu din guard'a care i va insoti pana in lini'a sentineleloru, si va anuntia de permisiunea dobandita, atatu sentinel'a catu si grup'a de esaminare.

Cine nu este insocitu de unu omu din guarda, trebuie trimisú inapoi la guard'a-mare.

Persóneloru civile nóptea nu li se va permite intrarea prin lini'a sentineleloru, ci trebuiesca trimise inapoi.

(Va urma).

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.)

65. In Bibliothec'a Comit'is Iosephi Kemény in Gerend habita 13/25 Decemb. a. 1848 reperiuntur manu-scripta,

1) Codex Transumtorum in folio Tomi (desideratur Tom VII.)

2) Repertorium Comitiorum ab a. 1526—1629 et 1630 in 4-to Tomi 2.

Exemplar manu-scriptum Comitiorum R. Hungariae ab 1498 sub Vladislao II. et 1514 celebratorum fasciculus incompectus 1.

de recunoscere pentru propri'a nóstra armata, ele au valórea numai pentru 24 ore si se comunica in fia-care di.

Aceste vorbe se pronuntia astu-feliu de incetu, in catu se le audia numai cei ce le schimba intre ei.

Kaiser, Pag. 70.

- 4) A Kemény József Erdélyi Pecsétyi a Lit. A—Z, in folio Tomi 5.
 - 5) Icones Cava in folio Tomi 3.
 - 6) Transilvania Possessionaria Tomi 15.
n. b. Tom. XV. de Terra Saxonum, Tom. III. de C. Kükülö (desideratur Tomus XIV-tus).
 - 7) Lexicon Rerum Transilvanicarum a Lit. A—Z Tomi 3.
 - 8) Erdély Törtenetei Eredeti Levelekben Tomi 41.
 - 9) Collectio manu scriptorum Juridicorum Tomi 4.
 - 10) Codex Coaevus Articulorum Diaetalium Tranniae a 1578—1683 Tom. 1.
 - 11) Codex Authenticus Georgii I. Rakoczi Art. Diaet 1586—1645 Tomi 1.
 - 12) Miscellanea Diaetalia Tomi 4.
 - 13) Cartophilaceum Trannicum in folio Tomi 13.
(desiderantur Tomi 1-us, 2-us et 8-us).
 - 14) Regestra Archivorum in 4-to Tomi 4.
 - 15) Diplomatarium Trannicum Tomi (desideratur Tomus 3-us) 13.
- Supplementum ad Diplomatarium Trannicum Tomi 11.
(e suplem. desiderantur Tomi 3-us et 4-us).
Apendix ad diplomatarium Trannicum Tomi 20.
- 16) Adversaria Historica ab a. 1525 et 1610 Tomi 3.
 - 17) Apparatus Epistolaris Tomi 13.
(desideratur Tomus 6-us).
 - 18) Collectio maior manuscriptorum Historicorum in 4-to Tomi (desideratur) T. 5 et 6) 16.
 - 19) Collectio manuscriptorum minor Tomi 27.
 - 20) Josephi Benkö Transilvania specialis in folio Tomi 2.

Summa manuscriptorum 215.

NB. In aede inferiori ejusdem curiae reperiuntur in numera manuscripta in Libros nondum digesta. Ibi erat Collectio Antiquitatum, e quibus hodie solum duo Penates tres Urnae maiores, 1. minor. memorabilis Sphinx, et aliquot fragmenta remanserunt.

E celebri numismatica plusquam 4000 numerorum antiquissimorum, et rarissimorum, nunc boeti solum recollecti habentur.

Sunt praeterea Libri selecti, et rari 14 Thecis illocati, e quibus connotavi Historicos.

- 1) Allgemeine Welt-Historie v. M. E. Tézén Tomi 15.
 - 2) " " v. Dan. Ernst Wagner Tomi 79.
 - 3) Ferdinandus I. a. 1523—1564 Tomi 9.
 - 4) Allgemeine Encyklopädie Tomi 59.
 - 5) Katona Tomi.
 - 6) Fesler Tomi 10.
 - 7) Gróf Maylath 6.
 - 8) Bethlen Historia Transilvaniae 6.
 - 9) Fejér Codex Diplomaticus integr. etc. etc.
- Millia Librorum Antiquorum et Novissimorum.

66. Formul'a dupa care au juratu deregatorii comunali, anume in comunele, in care apucasera a devasta, fura si omori secuii cu ocașiunea trecerei loru pe Murasiu in susu catra Reginu si inapo.

„Eu N. N. me juru in numele unuia Ddieu in Treime a Tatalui si a Fiului, si a S. Duch — cum-cà voiu fi credintiosu Imperatului nostru constitutionale Franciscu Iosifu I., cum-cà voiu fi credintiosu catra tóta deregatori'a pe lege si dreptate mie poruncitóre, cum-cà in deregatori'a mea nu voiu asupri pe nimenea, nici cu cuventulu nici cu fapt'a, fara deschilnire de natie si religie; cum-cà voiu arata la mai marii mei pe toti facatorii de rele fara partinire de rudenii si prietini, nici voiu lacomi la densii, nici voiu lucra asupra cuiva ceva din mania sau pizma, tóte cate le voiu socoti de folosu, si de lipsa pentru satulu meu si pentru Patria, le voi descoperi mai mariloru mei si din tóte puterile si averea mea voiu ajuta la infintiarea si statornicirea acelorã; si ce voiu cunósce a fi reu, voiu descoperi prepusiloru mei si me voiu sili din tóte puterile; si de va fi lipsa si cu viét'a a impedecea celea rele; preste totu voiu conlucra cá se se statornicésca libertate, egalitate, pace si fratietate; asia Ddieu se'mi ajute si St'a lui Evangelia; asia se am parte de mantuint'a sufletului méu!

66. a) *Exmisulu ad-Latus alu administratiei comitatului Cetatii-de Balta.*

Inclitei administratii provisoria a acestui comitatu cu onóre face cunoscutu:

Cum-cà in 8/20 Dec. salasluindu in Santu-Milosiu, pe 9/21 Dec. dimineti'a am disusu se se adune satulu; — ci fiindu-cà multimea e dusa la Lageru — asia in 9/21 Dec. s'au sdunatu ca 30 Individi ómeni alesi — si in faci'a parochului unitu de aici Georgiu Fülep si a provisorului curiei Grof Ladislau Bethleniane, Martin Stengel numitu, la intrebare au respunsu cum-cà:

In Bethlen Santu Micleusiu se afla 4 curii si anume: a domniloru I. B. Carolu Bruckenthal (din sus), unde se afla in magazinu ca la 30,000 ferdele de bucate in grauntie si la 3 siuri ca la 40 stoguri.

(Din josu) 2. Gr. Bethlen sen. 3. Gr. Ladislau Bethlen jun. cu cetate. 4. Gr. Ladislau Bethlen sen. (sau asia numit'a partea massa sub tutoratulu B. Kemény Farkas.

Apoi am cercetatu cum-cà nu s'au facutu ceva prada la acestea? Si au respunsu, cu bucurie si indestulare — si din partea curiiloru si a satului „cum-cà nici decatu nu,“ si acésta ingrijire se adscie mai cu sama parochului unitu susu numitu Georgiu Fülep.

Dupa acést'a li s'au datu inainte, cá se puna deregatori la satu, si anume:

Jude, V-Jude, Cassieru, Eonomu, Divisoru, iata seracitori — si Notariu; apoi se intemeieza comuni-

tetu a 50 anime 1 membru, fiindu proportia natiuniloru, cu o capetenie oratoru si 2 membrii primari si unu inspectoru alu padurilor

Si fiindcà mai pucini au fostu de facia inf' satu decatu ar' fi potutu acum se implinésca acésta alegere, asia li s'au pusu terminu pe sambata ce vine.

Apoi satulu au descoperitu „cumcà are o padure de lemne gróse, carea si provisorulu curiei susu numite au intaritu a fi asia.

Deci la rogarea sateniloru s'au renduitu, ca din padurea satului se se vendia lemne in licitatie si banii se se improtocoloze la cassieriu si se se dea in censu.

Si s'au poruncitu cã de aci in colo inca se se pórte bine si se nu faca prevaricatii la numitele curii; apoi s'au poruncitu „se se vestésca prochiamatiunea din 30 Noem. a. c. dela In. G-Comando esita si se se tiie strinsu de ea.

S'au poruncitu se nu impusce in satu mai multu sub globa de 1 fl. m. c., se nu pipe prin satu sau prin curiile sale, sub globa de 1 fl. m. c., sau poruncitu se grigiésca marginile satului si din laintru, sau poruncitu se se ferésca de betii si excessuri, si pe betivi dupa rangulu loru se'i globésca.

S'au denumitu notariu parochulu locului susu numitu prin aclamatie. Acestuia i s'au datu formulariu pentru culegerea milei pe sam'a celoru arsi si depredata si sau impusu cá se-lu gate in 3 exemplarie.

Asisderea i s'au incredintiata, cá din preuna cu super-inspectorii curiiloru si cu betranii satului se inventeze bunurile curiiloru si cu aceia din preuna scrise in 3 exemplarie, se le subscrie, si 2 exemplare se le trimitia la administratie, unde 1 remane pro Archivó, éra altulu se espeduesce la In. G-Comando.

Cu acestea comunitatea luandu asupra si raspunderea pentru rendulu celu bunu alu satului, s'au slobozitu.

Totu in Sant-Miclausiu parochulu unitariu de acolo Beniaminu Barabás au aratatu unu documentu inquisitoriu din a. 1774 asupra padurii Eclésiiei sale, carea se afla intre hotarele S. Miclausului si a Capelnei, carea padure precum atunci asia si astadi o pretindu capelnenii pe sam'a satului loru, si au pofitu, ca se facu dispunerea de a opri pe capelneni cá se nu mai prevariceze intr'insa, ci se o póta numita ecclesie folosi, cum pacifice o au posiezutu pana acum.

Inse eu batarc'a aceea inquisitiune in urm'a exmissiei regie s'au severitu si prin magistrulu protonotariu de atunci Michael Cserei de N. Ajta s'au apertatu totu in anulu numitu; dupa ce am pofitu cá se'ni arate si decretulu hotaritoriu si publicatu, carele dice cã póte ca s'ar' afla in lad'a besericeii, ne mai potendu mai multu a petrece in numitulu satu, l'am inviata la Onor. Administratiune, poruncindu oprelisce de a mai prevarica capelnenii in numit'a padure.

Totu sub Nrulu 66 alu collectiunei domnului prepositu Stefanu Moldovanu se mai afla convolnte de acte, precumu protocolle de investigatiuni, inventarie de averi luate pe la curtile unoru magnati cu scopu de a remané asecurate de predatiuni, liste lungi de ale locuitoriloru spoliati, specificari de vite si alte obiecte rapite de secui, cathalóge de romani omoriti si altele, care tóte in acestea colóne anguste aru coprinde mai toti Nrii din estimpu ai acestei foi; cã-ci de ex. in comun'a Cipau (ung. Csápó) au fostu depredate 98 familii, inpuscati 23 individi, case si dependentie arse de totu 22, arse in parte 5. In comun'a Ludosiu secuii au inpuscatu 37 de romani si au arsu 46 de case. In Ogra spoliara pe 64 economi de vite cornute, oi, cerealie, fenu s. a. In respectabil'a comuna Ernotu (Radnoth) secuii n'au crutiatu nici pe magiari, ci au rapitu totu pe ce au potutu pune manile, cã ci luandu dela locuitori vitele de jugu si punendu-le la cara, au incarcatu pe acestea multime mare de averi; chiaru si post'a locala o spoliara de obiecte in valóre de 398 fl. 55 cr. m. c. precumu se vede din aratarea expeditorului Szép János de dato 27 Novembre 1848. Din toti locuitorii acelei comune au suferitu mai reu 71 de familii, caroru nu le-au remasu nici de mamaliga pe 24 de óre. In comun'a Sieuli'a au adusu la sapa de lemnu pe 95 de familii romanesci, prin focu si devastatiune. Cu aceeași ocaziune secuii depredata si baseric'a romanésca de acolo, luandu totu ce a fostu de vre-a valóre, au dusu cu ei, si s. cuminecatura, cá se si bata jocu de ea; nici cartile basericesci nu le au lasatu acolo, ci le-au incarcatu si pe acelea, cá se le nimicésca. Daun'a facuta basericeii s'a pretiuifu la 200 fl. m. c. De aici au omoritu pe 5 romani; 28 de case au arsu de totu, 12 in parte. Totu sub acestu Nr. avemu si 2 documente, din care se vede, ce grija mare portá romanii de averile aceluor magnati, carii era cunoscuti de humanitatea loru, cum fusesera de ex. comitii Haller, Jos. Bethlen si alti cati-va, carii au facutu exceptiune cu tractarea crestinésca a bietiloru locuitori.

67. Dela Comitetulu natiúnei romane.

Domnule Protopopu, V.-Prefectu si Co-administrator!

S'a priimitu raportulu Dtale ddto 7. Dec. a. c. sub Nr. 53. Comitetulu se grabesce ati raspunde:

Pentru comandante militariu la gard'a de acolo se va face aducere aminte unde se cuvine, spre a se tramite unu ómu de talentu si de simtimentu.

Spre usiorarea Dtale de greutatea prefecturei ti s'aru tramite bucuros unu vice-prefectu; dara nu e nici unulu la indemana. Déca Dta ai pe cineva in petto, recomandalu spre intarire.

Banii resultati din oile rebelului Gál Miklos se voru adaoga la colect'a ce se face pentru ajutoriulu nenorócitiloru. Spre acestu scopu ti se mai alatura

unu numeru de apelle spre a le impartii prin satele prefecturei.

Pentru deprinderea la arme a gardei ti se tramitu 5 esemplarie carti de exercitiu. Pretiulu unui esempl. este 5 cr. c. m. Banii adunati se voru tramite incoci spre acoperirea speselor tipografiei.

Ti se alatura si unu numeru de esemplarie pentru suspensiunaa D. Episcopu Lemeni, pe care asemena vei ingriji a le publica.

Oficialii comitatului ce s'au alesu se voru intari; comitetulu staruesce pentru acesta.

Atata acumu in graba; alta-data mai multe.
Sabiuu 22. Dec. 1848.

Simeon Barnuti,
presiedinte.

Aronu Florianu,
secretariu.

68. Dela Comitetulu natiunei romane.

On. Domnule Vice-Prefectu si Co-Administrator!

Din alaturatele aici in originalu doue acte vei intielege ceea ce inaltulu Generalu-Comando demanda pentru acele 19 sate rupte din comitatulu Alba superioare si adaogate la scaanulu Mediasului, ca nu se silescu a duce la panerile din Mediasiu cuantulu de lemne ce cade pe densele.

Comitetulu comunicandu aceste acte erga remissionem cu Domniata, cu onore te invita ca prin tribunii, vice-tribunii si centurionii care suntu in dispositiunea Domniei-tale se publici fara intardiare ordinatiunea in Generalu-Comando in susu-numitele 19 sate, indatorandule totu-deodata ca fara zabava se duca lemnele ce suntu datore la locul aratatu; ca-ci nu numai nu este scapare pentru densele de a plati acesta datorie, ci deca se voru improtivi seu voru tamanda lucrulu, voru avea a suferi tota asprirea pedepsei ce se cuvine celoru nesupusi.

Sabiuu 22. Dec. 1848.

Simeonu Barnuti,
presiedinte.

Aronu Florianu,
secretariu.

69. An das romanische Pacifications-Comité hier.

Nach dem Landes-Regulament vom Jahre 1759 ist die Provinz Siebenbürgen verpflichtet, das für die ärarischen Militär-Brotbäckereien jeweilig erforderlich werdende Brennholz beizustellen.

Dem gemäss wurde von dem k. Landes-Ober-Commissariate über eine hierstellige Aufforderung die Verfügung getroffen, womit von den für die Brotbäckerei in Mediasch benöthigt werdenden 120 Klaftern harten Brennholze die Hälfte mit 60 Klaftern denen, dem Mediascher Stuhl neuerdings zugetheilten 19 Ortschaften des ehemaligen Oberalbenser Comitats anrepartirt und an den Mediascher Magistrat zum Gebrauche für das dortige Filial-Verpflegs-Magazin abführen gemacht werden.

Nachdem jedoch laut der abschriftlich mitfolgenden Anzeige des Magazins-Commissärs in Mediasch nur 5 Gemeinden einer bezüglichen Verordnung und dies nur theilweise nachgekommen sind, während die übrigen 14 Ortschaften derselben gar keine Folge gegeben haben, so muss man annehmen, dass die betreffenden Gemeinden, denen es obliegt, von dem Zwecke der fräglichen Holzlieferung nicht vollständig informirt worden sein müssen, weil man voraussetzen muss, dass bei wahrer Anhänglichkeit der romanischen Bevölkerung an die hohe Regierung eine derlei Weigerung zum Nachtheil des Ganzen nicht so leicht eintreten kann.

Es wird sonach das Pacifications-Comité mit Bezug auf den Erlass Z. 4925 vom 15. d. M. aufgefordert, die in der obigen Anlage benannten 14 Ortschaften von dem Zwecke der berührten Holzlieferung zu belehren und denselben die Folgen vorzuhalten, die unmittelbar entstehen müssen, wenn den Anordnungen der legitimen-Behörden keine Folge geleistet wird.

Von dem diesfalls Veranlassten erwartet das General-Comando die unverlängte Anzeige, um darnach das weiter Zweckentsprechende verfügen zu können.

Hermannstadt am 16. December 1848. Im Namen des commandirenden Herrn Generals.

Pfersmann,
Fml.

(Va urma).

Nr. prot. S. VIII., 1876.

Procesu verbale.

alu siedintiei estiraordinarie a comitetului asociatiunei transilvane, tienuta in 13. Iuniu 1876 in Sibiu sub presidiulu dlui Iacobu Bolog'a, fiindu de-facia dnii membrii: P. Dunc'a, E. Macellariu, I. Hannea, C. Stezaru, Z. Boiu, Dr. D. Racuciu. Dr. A. Brote si I. Cretiu si cu asistenti'a secretariului Dr. D. P. Barcianu.

Dechiaranduse siedinti'a de deschisa, dlu presiedinte invita pre secretariu a raporta asup'a celoru acte, cari au facutu de lipsa tienerea acestei siedintie estiraordinarie.

Secretariulu raportéza deci asup'a urmatórieloru:

§ 91. Nr. exhib. 170/1876 Dlu Axente Severu, alesu de adunarea generala din a. tr. a despartimentului cerc. VIII. (Alb'a Iuli'a), tienuta la Mihaltiu, de directoru alu despartimentului si intaritu de comitetu prin decisiunea sa din siedinti'a ordinaria din 18. Maiu a. c. § 75. p. 2., renuntia la acestu oficiu, roganduse, cá comitetulu se dispuna o alegere noua la adunarea cea mai deaprópe a despartimentului.

Se propune si comitetulu hotaresce a primi renuntierea dlui Axente Severu la postulu de directoru alu despartimentului, si totu-deodata a insarcina pre fostulu domnu directoru I. Tordosianu a porta acestu oficiu pana la adunarea cea mai deaprópe generale

si a porta de grija pentru alegerea de nou a directorului la aceea adunare generale.

§ 92. Nr. exhib., 171/1876. Secretariulu raportéza despre protocolulu adunarei generale constitutive a despartimentului cerc. VII. (Abrudu), tienuta in 20 Aprile a. c. in Campeni si asternutu comitetului in 10 Iuniu a. c. Obiectele cuprinse in acestu protocolu, cari au lipsa de aprobare dein partea comitetului suntu urmatóriele:

1) Cererea a se tramite subcomitetului o lista corecta despre toti membrii asociatiunei.

2) Alegerea subcomitetului despartimentului si anume: cá directoru dlu Alesandru Filipu, advocatu in Abrudu, cá secretariu dlu Ioanu Tarnoveanu, de membrii dnii: Basiliu Pap Harsianu, Dionisiu Tobias, Simeonu cav. de Balinth, Ioanu Gallu si Anania Moldovanu, ér' de membrii suplenti pre dnii: Alesandru Danciu, Iosifu Crisiannu, Dr. Adalbertu Balinth si Dionisiu Adamovociu.

3) Inscierea de membrii noi ordinari a dloru Anania Moldovanu, advocatu in Campeni, Iuliu Porutiu, preotu gr. cath. in Campeni, Alexandru Danciu, proprietariu de mine in Buciumu-Cerbu, Ioanu Todescu preotu gr. ort. in Buciumu-Cerbu.

4) Tienerea urmatórei adunari generale in Abrudu. Cu privire la aceste se propune si comitetulu hotaresce:

ad 1) Se se trimite subcomitetului unu conspectu tiparitu alu membriloru asociatiunei.

ad 2) Apróba si intaresce alegerea persóneloru pomenite in subcomitetu.

ad 3) A se trimite numitiloru dni inscrisi cá membrii ordinari noi, diplomele respective.

ad 4) Apróba tieneréa adunarei urmatórie generala a despartimentului in Abrudu.

§ 93. Nr. exhib. 174/1876. Comisiunea delegata din partea adunarei membriloru primari si fundatori pentru edificarea unui convictu in Blasiu, invita pre asociatiune a si trimite pre unu representante, cá benevolus auditor, la adunarea ce se va tienea din partea numitiloru dni membrii in 4 Iuliu a. c. in Teaca.

Spre scientia.

Verificarea acestui procesu verbalu se incredintéza dloru membrii, Dunc'a, Macellariu, Hannea.

Datulu c. m. s.

Iacobu Bolog'a mp. Dr. D. P. Barcianu mp. presiedinte. Secretariu alu II.

S'au cetitu si verificatu, Sibiuu 15 Iuniu 1876.

P. Dunc'a mp. E. Macellariu mp. I. Hannea mp.

Publicarea baniloru incursi

dela siedinti'a din 19 Maiu pana la cea din 9 Iuniu 1876.

I. Prin cassariulu despartimentului cerc. II. Fagarasiu, dela adunarea generala a despartimentului tienuta in a. c. in Reci'a ducala:

Dela Dn. Iónu Romanu, advocatu in Fagarasiu, o obligatiune de imprumutu nationalu, cá a 2-a rata din tacs'a de membru fundatoru in valóre de 100 fl. — Dela comun'a Re-

ci'a ducala cá rat'a 1, 2, 3, 4, 5 din sum'a promisa de 300 fl., 40 fl. — Dn. Georgiu Negrea, sub-jude in Fagarasiu, tacs'a de m. ord. pre 187¹/₂—187³/₄ 15 fl. — Dn. Nicolau Recsey, revisoru districtualu in Fagarasiu, tacs'a de m. ord. pre 187⁵/₆ 5 fl. — Dn. Alesandru Micu, vicariu foraneu in Fagarasiu, tacs'a de m. ord. pre 187⁵/₆ 5 fl. — Dn. Grigoriu Negrea, controloru municipalu in Fagarasiu, tacs'a de m. ordin. pre 187³/₄ 5 fl. — Dn. Iónu Florea, assessoru orfanalu in Fagarasiu, tacs'a de m. ord. pre 187³/₄ si 187⁴/₅ 10 fl. — Dn. Bucuru Negriila, jude cercualu in Fagarasiu tacs'a de m. ord. pre 187²/₃ 5 fl. — Dn. Samuila Ganea, cancelistu in Fagarasiu, tacs'a de m. ord. pre 187³/₄ 5 fl. — Dn. Georgiu Poparadu, notariu comunalu in Reci'a ducala tacs'a de m. ord. nou pre 187⁵/₆ 5 fl. — Dn. George Trombitasiu, parochu gr. cath. in Reci'a ducala, tacs'a de m. ord. nou pre 187⁵/₆ 5 fl. — Dn. Iónu Codru Dragusianu, vice-capitanu in Fagarasiu, tacs'a de m. ord. pre 187⁵/₆ fl. — Dn. Iónu Florea, parochu gr. cath. in Iassi, tacs'a de m. ord. pre 187¹/₂ 1 fl. pre 187²/₃, 187³/₄ 11 fl. — Dela comun'a Savestreni cá m. ajutatoriu 5 fl. — Dela biserica gr. cath. din Savestreni cá m. ajutatoriu 5 fl. — Dela scol'a confesionala din Savestreni cá m. ajutatoriu 2 fl. — Dela comun'a Degiani cá m. ajutatoru la olalta 4 fl. — Dela gr. cath. din Reci'a ducala cá m. ajutatoriu 10 fl. — Dela biserica gr. cath. din Sasciori cá m. ajutatoriu 2 fl. — Dela comun'a din Sasciori cá m. ajutatoriu 2 fl. — Dela biserica gr. cath. din Degiani cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Daniilu Sierbanu, notaru cercualu in Voil'a cá m. ajutatoriu 2 fl. — Dn. Georgiu Borzea, cancelistu in Fagarasiu cá m. ajutatoriu 3 fl. — Dn. Iónu Petrisioru, docente in Reci'a ducala, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Georgiu Danila, docente in Reci'a ducala cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Nicolau Craciunu, docente in Reci'a ducala, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Georgiu Boeriu, parochu gr. or. in Reci'a telechiana m. ajutatoriu 2 fl. — Dn. Iónu Motóia parochu gr. cath. in Sasciori cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Georgiu Golianu, comerciantu in Fagarasiu, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Damaschinu Poparadu, cancelistu in Fagarasiu, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Georgiu Gavrila notariu cerc. in Iasi, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Dumitru Petrisioru, curatoru primaru in Reci'a ducala, cá m. ajutatoriu 2 fl. — Dn. P. Neumann, machinistu in Reci'a ducala cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Georgiu Bolog'a, carcerariu in Fagarasiu, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Alesandru Bele, cancelistu in Fagarasiu, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Corneliu Aiser, comerciantu in Fagarasiu, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Michaiu Bilibóca economu in Siovestreni, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Iónu Gremoiu, economu in Reci'a ducala, cá m. ajutatoriu 20 cr. — Dn. Daniilu Bentia, primariu in Hurezu, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Iónu Negrea, primariu in Posiort'a, cá m. ajutatoriu 1 fl. — Dn. Mateiu Cuschia gr. or. in Berivoiulu micu cá m. ajutatoriu 1 fl.

II. Pentru fondulu academiei dela aceea adunare au incursu:

Dela dn. Alesandru Micu, vicariu foraneu in Fagarasiu 1 fl. — Dn. Iosifu Poparadu, cancelistu in Fagarasiu 1 fl. — Dn. Georgiu Poparadu, notariu cercualu in Reci'a ducala 1 fl. — Dn. Georgiu Trombitasiu parochu gr. cath. in Reci'a ducala 1 fl. — Dn. Zacheiu Zeganu, primariu in Reci'a ducala 1 fl. — Dn. Georgiu Gavrila, notariu cerc. in Iassi 1 fl. — Dn'a Zinc'a Romanu, in Fagarasiu 2 fl. — Dn. Georgiu Aiser, comerciantu in Fagarasiu 1 fl. — Dn. P. Neumann, machinistu in Voil'a 1 fl.

III. Au incursu de adreptulu la comitetu:

Dela dn. Grigoriu Mezei in Cricau, tacs'a de m. ord. pre 187⁵/₆ 5 fl. — Dn. Visarionu Romanu, directoru de banca in Sibiuu o obligatiune a bancei „Transilvania“ din Sibiuu, cá tacs'a de m. ord. pre viatia 100 fl.

Sibiuu in 10 Iuniu 1876.

Dela secret. asoc. trans.

Despre burse, séu asia numite stipendie.

Cu finea anului scolasticu tenerimea se retrage in sinulu familiiloru. Multi teneri buni, lipsiti inse de midiulóce materiali, se departa dela scóle plini de ingrijire pentru venitoriulu loru; lipsiti de midiulóce materiali, se temu cà nu voru mai potea continua studiile, déca cumu-va nu li se va intinde ajutoriu din vreuna parte. Din grati'a lui Ddieu si prin ne-adormit'a ingrigire a betraniloru, tenerimea nóstra atátu cea dein Transilvani'a, càtu si dein Banatu si Ungari'a propriu disa, cá de ani douedieci incóce are parte de ajutórie fora nici-o asemenare mai multe si mai mari, de catu avusera parentii loru. Pana la rescumpararea nóstra cu scumpu sangele nostru, tenerimea romana dein Transilvani'a se bucurá numai de fundatiunile si stipendiele dela Blasiu, facute séu castigate de catra mitropolitii, calugarii si canonicii de acolo, adeca: de pane pe fia-care di la cate 200 de teneri, intertentiune cu mancare, vestmente, locuintia, si carti pentru cate 50 de clerici; de doue fundatiuni la St. Barbar'a in Vien'a, de patru in convictulu si seminariulu dela Clusiu, si de alte cateva, pe care la momentu nu le potemu enumera. La acéstea se adaocea cele doue fundatiuni ale episcopiei Sibiului pentru cate doi clerici, totu la Sta Barbar'a, ajutóriile particulare pe care le facea episcopulu Vasilie Moga si nemoritoriulu protopopu Iosifu Igianu dela Bistr'a asia, incatu se nu scia stang'a ceea ce facea drépt'a; cate unu stipendiu de optudieci florini m. c., pe care'lu facea cateva familii dein Brásiovu dela 1834 inainte la cate unu teneru juristu, cá se si'lu prepare de advocatu, care se'i scia apara. Dela apulu 1845 incóce vení fundatiunea fericitului si excellentului barbatu doctoru in medicina Simionu Romantianu, carele versà pe més'a natiunei mai tóta averea sa castigata cu multe sudori in Moldov'a si o donà ei prin testamentu solemne, legalisatu in Vien'a dupa tóte formele, si totusi combatutu de inemicii perpetui ai existentiei nóstre sub pretestele cele mai miserabili si mai gretióse. In Ungari'a, apoi afara de Aradu, si Oradea sub prea fericitulu episcopu Samuilu Vulcanu, pe airea nu scimu se fia avutu tenerimea nóstra vre-unu ajutoriu, decatu numai sub conditiune de a se serbí, rutheni ori magiarisa. Dupa anulu 1849, amu aratatu la diverse ocazioni, anume in Gazet'a Transilvaniei, multimea daruriloru aduse la altariulu sacru alu natiunei, nu mai multu in dieci de mii, ci cu milionulu; cà-ci sutele de mii castigate de cei doi mitropoliti ajutati de natiune, alte sute de mii castigate de cele doue regimente cu sangele loru, sumele versate de natiune la fondulu asociatiunei nostre, fondulu I. Iuga dela Brásiovu si fondulu Zsiga dela Oradea, partea de avere remasu dela episcopulu Vasilie alu Oradei mari, dela episcopulu Ioanu alu Gherlei, minunat'a fundatiune de sute de mii a de trei ori fericitului Emanuilu Gosdu, multimea burselor inpartite de nobil'a si generós'a familia Mocioni si celelalte funda-

tiuni de ale fericitiloru particulari, barbati si femei din Aradu, Lugosiu si de airea, fondurile reuniuniloru destinate pentru educatiunea si instructiunea sexului femeiescu, precumu si altele mai mici, a caroru enumerare ar costa tempu si ar forma unu catalogu respectabile, acéstea tóte se ridica la vreo doue milióne, déca nu mai multu, destinate in partea cea mai mare pentru ajutorarea tenerimei nóstre studióse.

Dara romanii sunt multi, tenerimea loru numerosa, zelulu de a scapa dein sierbitutea nesciintiei cresce pe fia-care anu in proportiuni atátu de mari, in càtu natiunea inpilata si spoliata, inpedecata cu multa maiestria in progressele sale pe terrenulu economiei nationale, nu se afla in stare de a sari in ajutoriu la toti tenerii cei buni, lipsiti de midiulóce materiali, pre càtu tempu ea nu este dómna preste destinele sale. De aici apoi se póte esplica inpregiurarea, cà concurrentii la bursele (stipendiele) nationali sunt póte de diece-ori mai multi decâtu este numerulu burselor. La fia-care diecese avemu seminarium de clerici, la câteva si scóle pedagogice (numite in Franci'a si Romani'a scóle normali), dein tóte fondurile susu atinse se impartu burse numerosé, incependu de susu dela universitati, pana la tenerii profesionisti. Multi particulari avuti ajuta pe nesciute; se facu colecte in tacere, pe care apoi le publica bietii teneri ajutati, spre a'si manifesta gratitudinea loru. Cu tóte acéstea, lips'a de mai multe ajutórie este fórte simtita. De aici apoi si din persecutiunile la care mai sunt supusi tenerii pe la unele scóle de alte limbi urmédia, cà multi tocma din cei mai buni (de cei rei si excessivi nu vorbimu) trecu in Romani'a, lasandu'si patri'a si parentii intre sîróie de lacrimi ale familiei.

Asia dara lips'a este cu atátu mai mare, cu càtu statulu sub system'a actuale séu nu ne ajuta cu nimicu, séu cà ne pune conditiuni de acelea, pe care toti romanii càti se sciu stima pe sine, trebuie se le considere de adeverata insulta ce se arunca in faci'a loru, si se le respinga cu despretiú, apoi intempla-se ori-si ce cu noi.

Asia dara lips'a este mare. Intr'aceea trebuie se o spunemu asta-data curatu, cà unii teneri stipendiati dein fondurile natiunei inca au portatu pana acuma culp'a acestei lipse in càtuva. Avemu adeca cu totii probe autentice la mana, cà multi teneri sustienuti cu burse nationali, pe la scóle si universitati, in seminariuri si scóle pedagogice cu locuintia si viptu, s'au aratatu intr'unu modu séu altulu fórte ingrati càtra binefacatorii loru. Bine se fimu intielesi. Suntemu departe de a pretende cá tenerimea ajutata de natiune, de auctoritati eclesiastice, de particulari, se cada la pamentu in modu servile si se faca la metanii; ceremu inse cu totu dreptulu si in terminii cei mai seriosi, cá se nu dea benefactoriloru cu degetele in ochi; déca nu afla demnu de caracterulu loru a multiami in cuvante conveniente unui teneru bene educatu, celu puçinu se taca, se nu in-

sulte. Mai departe ceremu in numele onórei nationale, cá déca au mancatu 4—5 ani pana natiunei séu a vreunui romanu generos, dupa ce se vede esitu pe deasupra lipsei si saraciei, se nu tréca in castrele inemiciloru, se nu se faca tradatoriulu natiunei, precumu citiramu despre càtiva dein cei ajutati de càtra famili'a Mocioni si despre vreo doi carii au fostu tienuti cu burse romantiane. In fine credemu cá avemu dreptulu se mai pretendemu, cá déca unii tragu burse dela asociatiunea transilvana, dupa ce se vedu cu testimoniu séu cu diploma, se nu'si puna frundia 'n budia si se tréca fluierandu in Romani'a, dupa aceea se uite de asociatiunea benefactoria, precumu a uitatu de Dulcinea sa nemtiésca. Portari cá acestea desgusta pe multi romani carii pana acilea era plini de zelu si decisi a face si ei câte una fundatiune nationale; dara candu audu strigandu-li-se: „ce sciti voi prosti si ruginiti, ignoranti intunecati?“ isi perdu tóta voi'a de a mai ajuta, fia si numai cu unu banu frantu. Dara inca déca intempini câte unu teneru lipsitu, totusi in mani cu manusi albe, in pitióre cu papuci de laca, cerendu ajutoriu cá nu are ce manca, precumu se intemplase in anii trecuti unele casuri in Sibiiu chiaru la mitropolitulu si altulu la dn. consiliariu I. P. in B.-Pestea, éra dupa ce li s'au datu cate 10 fl., ei catraniti cá nu au potutu scóte mai multu, alergara la „Gur'a Satului“ cu scopu cá se'si bata jocu de aceia carii iau ajutati.

Intr'aceea morburu de acestea teneresci se nu ne alteredié intru nimicu, mai alesu cá ele se potu vindeca fora mare greutate. Mai intaiu cá insasi partea tenerimei bine crescuta, adeca maioritaea ei, trebue se stringa in pinteni pe cei scalciati, se'i disciplinedie, se'i induplece la calea buna, séu déca nu se póte, se le intórca dosulu, se'i scótia dein societatea loru cá pe nisce gangrenati. Alu doilea, parentii, betranii, auctoritatile, care inpartu burse si alte ajutorie, se fia cu attentiuone mai agera asupra concurentiloru, si anume administratorii fonduriloru se introduca unu regulamentu pentru inpartirea de burse, precumu vedemu cá fi necessitatu a introduce si ministeriulu culteloru in Romani'a, carele s'a saturatu si elu de multe abusuri cate s'au facutu cu bursele*). In Nr. ce urmédia vomu reproduce si noi acelu regulamentu.

Adunarea generale a asociatiunei transilvane,

care se va tienea estempu in Sibiiu, promitte a fi una din cele mai bine cercetate intre cele 15 cate s'au tienutu dela infintiarea acestui institutu benefactoriu, pe care avemu se ni'lu conservamu cá lumin'a ochiloru. Ni se spune cá preparativele pe care

le facu fratii nostrii dela Sibiiu, si chiaru unele comune rurale din cele mai respectabili, voru fi in totu respectulu demne de frumós'a si scump'a nóstra asociatiune. De altumentrea chiaru si locul — cetate, comuna numerósa — ajuta multu tienerea de adunari solemne.

Nr. prot. S. IX.

p. 100.

Conchiamare.

In conformitate cu hotarirea adunarei generale a asociatiunei transilvane, tienuta in Reghinulu sasescu in 30. Augustu 1875 sub Nr. prot. XXVI., adunarea generala ordinaria a asociatiunei pentru anulu curentu se conchiamu in orasiulu Sibiiu pe diu'a de 10. Augustu c. n. 1876.

Toti onor. domni membri ai asociatiunei suntu rogati a luá parte in numeru cátu se póte mai mare la acésta adunare.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului asociatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 3. Iuliu 1876.

Iacobu Bolog'a,

presiedinte.

Dr. D. P. Bareianu,

secretariu.

† **Petru Manu**, consiliariu c. r. de finantie in pensiune, decoratu cu crucea pentru merite, membru alu asociatiunei transilvane, unulu din barbatii cei mai fideli ai natiunei, cá si frate-séu Nicolae, fostulu odenióra protopopu, a repausatu in Sibiiu la ¹⁸/₃₀ Iuniu a. c. in anulu alu 74 lea alu vietiei sale, lasandu in deliu pe soci'a sa dómn'a Eufemi'a, demn'a fiica a cuviosului si dreptului barbatu protopopu Piposiu si sora a fratiloru Piposiu, carii inca sunt decórea natiunei.

Sempiterna se fia memori'a lui Petru Manu.

Bibliografia.

Deschidemu prenumeratiune la „Scóla romana“ pe semestrulu II. 1876, carea va esí cá si pana aici odata in septemana — Vineri'a — in marimea si cu adiustarea sciuta, costandu pentru Austro-Ungari'a 2 fl. 50 cr., ér' pentru Romani'a 7¹/₂ franci séu lei noi.

Din parte-ne nu vomu crutia nici unu sacrificiu posibilu, pentru cá „Scóla Romana“ se servésca cu credintia si se represente cu demnitate — scóla romana.“ Ne-a succesu dejá a castiga spre acestu scopu poteri respectabile in diferite tienuturi ale patriei.

Fora a neglige rubricelile cultivate pana aici, ne vomu ocupá in semestrulu II. din nou cu inventamentulu intuitivu, cu geografi'a si geometri'a; vomu vorbi intr'o serie de articuli despre cladirea si adjustarea scóleloru etc.

Dorindu a ilustra mai multi articuli cu desem-

*) A se vedá intre altele, Monitoriulu oficiale Nr. 136 dein 20 Iuniu (2 Iuliu) a. c.

nuri relative, spre ce inse se ceru spese noue, venim a roga pre onorabili nostri prenumeranti, amici, colegi si cunoscuti, cá se nu pregete, in interesulu causei, a recomanda „Scóla Romana“ in cerculu in-fluientiei loru, anuntiandu totu odata, cá din semestru-lu I. mai avemu inca 90 de exemplarie complete.

Dintre articuli publicati in semestru-lu expiratu numim aici urmatorii, ordinaandu'i dupa disciplinele singurate:

Pedagogia teoretica si partile ei aucsiliare: Se educamu tenerimea pentru diligentia séu activitate! Cumu se-si atraga invetiatoriulu iubirea scolariloru sei? Se deprindemu pre scolari a iubi curatieni'a! Se deprindemu pre scolari la ordine! Se dedamu pre copii la ascultare! Dedarea copiiloru la linisce! Dedarea scolariloru la atentiune. Antropologi'a pedagogica (dejá 3 articuli). Educatiune — pedagogia, instructiune — didactica. Discussiuni pedagogice (legendariulu si scientiele reale, legendariulu si gramatic'a, manualele didactice, tablitiele de pétra etc.). Metod'a scientieloru fisico-naturale. Recerintiele unui planu de invetiamentu. Despre scalde. *Pedagogia practica:* De pe campulu educatiunei practice (8 casuri). *Religiunea:* Religiunea cá obiectu de invetiamentu in scóla poporala (4 articuli). *Limb'a materna:* Insemnatatea ei pentru cultur'a spirituala, scopulu invetiamentulu limbisticu, midiulócele relative séu ramurile invetiamentulu limbisticu. Lectiuni din gramatica. Tractarea unoru teme stilistice (3 exemple). Tractarea lui o, ó, l. Tractarea diceriloru. Tractarea unei piese de lectura. Convorbire cu scolarii despre apa etc. *Computulu:* Tractarea numerulu 6, 8, 10. Despre unele avantagia in computulu verbalu. Inca ceva despre practic'a italiana. Portarea invetiatoriulu la resolvirea temelor din computu. Sistemulu metricu si metodulu computulu. *Istori'a naturala:* Botanic'a in scóla poporala. Inca ceva despre botanica (2 articuli). Lectiune introductória in botanica. Cucosieii ordinari. *Fisic'a:* Fisic'a in scóla poporala. Termometrulu. Barometrulu. *Istori'a:* Biografii istorice: Romulu si Remu etc. Stefanu celu mare. Tractarea metodica si practica a biografieloru istorice. Dile istorice memorabile (insemnatatea si tractarea loru in scóla). *Geografi'a:* Ceva din astronomia. *Diverse:* Din conferintie invetiatoresci. Deacu catra una june. Ridicarea statulu invetiatorescu. Reflexiuni asupra examenelor publice. La insemnatatea dileloru. Cumu trebuie se fia invetiatoriulu? Elevi de trupa. Institute militaria. Sale de asilu, scóle de asilu, scóle de infanti, gradine de copii. Planu de invetiamentu pentru scólele poporale gr. or. Sententie pedagogice, legi, varietati etc.

Prenumeratiunile binevoiésca a se face de timpuriu, cá se ne scimu orientá cu privire la numerulu exemplarielor de tiparitu. Prenumeratiunile particulare se efectuiescu mai lesne si mai siguru cu „a-

signate postale,“ ér' pentru abonamente comune ne luamu voia a alatura o „cóla de prenumeratiune“ cu rogarea, cá onorabili nostri lectori se binevoiésca a o pune in circulatiune. Domnii colectanti voru primi dela 10 exemplaria unulu rabatu.

Redactiunea „Scólei Romane,“
Sabiú (Hermannstadt, Nagy-Szeben).

Prin librari'a dlui Ioanu Stein in Clusiu se potu procura si urmátóriele carti:

Kirchsberg Oscar. Catalogus coleopterorum Transsilvaniae. 8-o m. (35 pag.) 30 cr.

Politic'a conducatoriloru natiunei romane din Transilvani'a in cei din urma cinci ani, scrisa de unu romanu 8-o (19 pag.) 25 cr.

Szöllösy Johan. Nep. Sprachlehre um Ollendorfs Methode mittelst Selbstunterricht in der kürzest möglichen Zeit französisch, deutsch, englisch, italienisch, russisch, spanisch, ungarisch, walachisch und türkisch geläufig sprechen und verstehen zu lernen, mit Gesprächen des gesellschaftlichen Umganges, Redensarten und Vocabulären in allen neun Sprachen. 8-o (XVI. 670 pag.) 3 fl.

Iosifu Popu. Indreptariu pentru lucrarile pregitóre la introducerea cartiloru funduare in Transilvani'a, scrisu pentru proprietarii romani. 8-o (52 pag.) 40 cr.

Russu Victoru, professoru. Suspinele Silveloru, poesii si prósa 50 cr.

In tipografi'a Römer & Kamner din Brasiovu se afla de vendiare:

Vocabulariu completu pentru opurile lui Caiu Iuliu Cesare si ale continuatoriloru lui. Prelucratu dupa vocabulariulu lui G. Chr. Crusius si inavutitu de Dr. Vasilie Glodariu, profes. de limb'a elina si germana la gimnasiulu plenariu romanescu din Brasiovu. 1871. 8° mare, litere garmondu, circa 23 1/2 cóle, cu una prefatiune de 29 pagine. Vocabulariulu in sinesi va fi de mare folosu tenerimei ce are de lucru cu respectivii auctori latinesci. Pretiulu unui exemplariu 1 fior. 80 cr. v. a., séu in lei noi 4 si 20 bani.

Din *Istori'a regimentulu Illea* romanescu confinariu transilvanu se mai afla exemplarie la tipografi'a Römer & Kamner in Brasiovu si la librari'a S. Filtsch in Sibiiu. Pretiulu 60 cr. v. a.

Dictionariulu ungurescu-romanescu, compusu de Georgiu Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariiele din Brasiovu, Sibiiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, Aradu, M. Sigetu, cu pretiulu originale ficsu 3 fl. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fl. 20 cr. v. a. leg. usioru.